

Araştırma Makalesi

14-19 Yaş Aralığındaki Ergen Örnekleminde Savunma Düzenekleri ve Ergen Ruhsal Gelişimi üzerine TAT ile bir AraştırmaBengi DUŞGOR^{1*}, Erkan KALEM², Kübra KOÇ¹, Tefrika IKIZ¹¹ İstanbul Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye² Verba Mea Danışmanlık, İstanbul, Türkiye**Makale Bilgisi****Öz****Anahtar kelimeler:**tematik algı testi,
ergenlik dönemi,
savunma
düzenekleri

Psikanalitik kurama göre ergenlik dönemi, erinlik değişimlerinin uyumlanma süreci olarak ele alınabilir. Ergenlik, ani bir büyüme içermesi nedeniyle kendi başına kırılmalı bir dönemdir. Araştırmanın amacı, ergen örnekleminde yaş gruplarına, cinsiyete ve sosyoekonomik duruma göre savunma düzeneklerinin kullanımı ve ruhsal gelişiminde cinsiyet, yaş ve sosyoekonomik durumun etkilerinin, İstanbul'da yaşayan bir ergen örnekleminde, TAT kullanılarak incelenmesidir. Bu çalışmanın ana hipotezi, ergenlik boyunca, yaş aralıklarına göre ketlenme, narsisistik savunmalar ve çatışmanın ifadesinde farklılıklar olacağı yönündedir. Geç ergenlik dönemi diğer yaş gruplarına göre belirgin farklılıklar göstermektedir. 18-19 yaş grubundaki kadın ve erkekler daha olumlu narsisistik savunmalar göstermektedir. Özdeşimler ise daha sabit hale gelmekte ve sabit bir kimlik oluşmaktadır. Mantıksal düşünce daha da gelişmiştir ve sonuç olarak daha olgun bir anlayış gelişmektedir. Entellektüalizasyon bu dönemde her iki cinsiyette de arttığı gözlenmiştir. Dramatizasyon kadınlarda artarken, erkeklerin bu yaş döneminde daha çok izolasyona başvurdukları görülmüştür. 18-19 yaş grubu sınırların da daha netleştiği bir döneme işaret etmektedir. Sonuç olarak, ergenlik döneminin kendi içinde farklı yaş gruplarıyla değerlendirilmesinin önemi ortaya çıkmaktadır.

Abstract**Keywords:**thematic
apperception test,
adolescence period,
defence
mechanisms

According to the Psychoanalytic Theory, adolescence can be considered as the integration process of the pubertal changes. It is a vulnerable period because of the sudden growth it involves. The purpose of the current research was to depict the effects of gender, age and socio-economic status in the use of defense mechanisms and psychic development in an adolescent population residing in İstanbul, through applying Thematic Apperception Test (TAT). The main hypothesis of the current study was that there would be differences in inhibition, narcissistic defenses, and expression of conflict across the ages during adolescence. The late adolescence period seems to have remarkable differences when compared with other age groups. In the age group of 18-19, girls and boys showed more positive narcissistic defenses. The identification became more fixed, and a stable identity was observed to be achieved. Logical thinking seems to develop resulting in a more mature understanding. Intellectualization also increased in both sexes during this period. The dramatization also increased among girls whereas the boys were using isolation more at this age period. The 18-19 age group indicates a period when the boundaries become definite. As a result, it is important to evaluate adolescence period across different age groups.

*Sorumlu Yazar, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Kat.2, B BLOK, No.5, Ordu Caddesi, Vezneciler, İstanbul

e-posta: bengidusgor@yahoo.com

DOI: 10.31682/ayna.756401

Gönderim Tarihi (Received): 22.06.2020; Kabul Tarihi (Accepted): 10.12.2020

2148-4376

Giriş

Psikanalitik kurama göre ergenlik dönemi, erinlik (püberte) değişimlerinin entegrasyon süreci olarak ele alınabilir ve Freudyen kurama göre ergenlik dönemi, çocukluk döneminin tekrarıdır (Parman, 1988). Buna göre, çocukluk döneminin tüm çatışmaları ergenlikte yeniden ortaya çıkacaktır. Öyleyse, nasıl bir çocuk olunduğu, nasıl bir ergen olunacağını da çoğu zaman belirleyecektir. Ödipal çatışma, çocukluk döneminin olduğu kadar ergenlik döneminin de temel meselesi olacaktır ve yeniden canlanacaktır. Ancak, ergenlik döneminde libidinal yatırımlar yer değiştirmektedir yani cinsel ve saldırgan dürtülerin hedefi yeniden belirlenmeli ve dürtü organizasyonu yeni nesne ilişkileri bağlamında düzenlenmelidir (Parman, 2012). Anna Freud'a (1936) göre bu nedenle ergenliğin temel meselesi ayrılık ve buna bağlı yas üzerine kuruludur. Değişen nesne yatırımlarının yası tutulmaktadır.

Bir anlamda genç kişi bakım veren anneden ve dolayısıyla da çocuk bedeninden uzaklaşmalıdır. Winnicott'ın dediği gibi “bakım verilen bir bebek/çocuk hayatta kalabilir” ancak bu çocuk artık bakım verilen pozisyonunu terk etmek durumundadır. Libido için yeni yatırım nesnelere aranırken, genç benliğe dönüş yaşar, bu da narsisizmi şiddetlendirirken bu yaşa özgü büyülenmeci tipte düşlemleri de alevlendirir (Winnicott, 1971).

Gürültülü ve içsel çatışmalar dönemi olan ve aynı zamanda normal gelişimin bir parçası olarak ergenlik, ergenin kendisi için nesnelere anlaşılmamasını ve hayatta kalmasını gerektiren özel bir zamandır. Ergenlik dönemi aynı zamanda çocukluk dönemine özgü çatışmaların da son defa ele alınıp, yeniden çözümlenmesini gerektirir. Eski aşk nesnelere ayrılıp, dışarda yeni nesne arayışlarının yani anne ve baba yerine daha az tehlikeli ve ensestüöz olmayan yeni nesne arayışlarının ortaya çıkması beklenir, arkadaşlar, idoller, ergenlik aşkları gibi. Bu bağlamda Ödipal çatışmanın yeniden gündeme gelmesiyle ve eski nesnelere yenileriyle yer değiştirmesiyle uğraşılması gerekecektir. Bu dönemde en önemli sorulardan bir tanesi de ruhsal gelişimin normalliği ve bu büyüme sürecindeki psikopatoloji oluşumlarıyla ilgilidir. Bu nedenle, ergenin ruhsal işlevselliğinin ayrıntılı olarak incelenmesi gerekir (Jeammet, 2012). Ön ergenlikten son ergenliğe kadar büyüyen ergenler için bu süreç iç ve dış faktörlerin etkisi altındadır (Blos,1962).

Psikanalitik Kurama göre ergenlik, bu dönemdeki değişimlerinin bütünleşme süreci olarak düşünülebilir. Jeammet (2012), ergenliğin ani bir büyüme içermesi nedeniyle korunmasız bir dönem olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Laufer (1984), cinsel olgunlaşmanın sağlanabilmesi için erken dönemdeki Ödipal arzuların, ebeveyn çiftinden uzaklaşıp, ensestüöz olmayan nesnelere yani dış nesnelere yer değiştirmesi gereğinden söz eder bu da düşlemlerin farklılaşması ve çocuksu düşlemlerin yerine daha olgunlaşmış cinselliğe yönelik düşlemlerin alması gereğini öne sürer.

Ergenlik dönemi, çocukluğun güvenli nesnelere, henüz belirlenmemiş bir gelecek uğruna vazgeçilmesini içerir. Aynı zamanda, çocukluk bedeni de kaybedilmektedir. Erinliğin (pubertenin) getirdiği değişimler bu süreçte bir tuhaflık ya da hastalık gibi de algılanabilir. Genç kadınlar ve erkekler arasında da erinliğin getirdiği değişimlerin farklı anlamları olabilir. Kızlar artık çocuk değildir, hamile kalabilir ve çocuk doğurabilir durumdadır (Jeammet, 2012). Ergenlik döneminin önemli meselelerinden biri de kimlik gelişimi üzerinedir. Bu arayış daha çok “ben kimim” sorusu etrafında dönerken beraberinde kendi düşüncelerini, zevklerini oluşturmaktan, eş ve meslek seçimine kadar geniş bir yelpazedeki soruların da yanıtlanmasını gerektirecektir (Parman, 1988).

Ergenlik döneminin son çalışması ise cinsellik üzerinedir. Genital cinselliği kazanan ergenler; ensest yaşağı gereği dış nesne arayışına girişeceklerdir. Ensest yaşağı ergen için olduğu kadar, anne baba için de bağlayıcı olacaktır. Bu çatışma ile baş edebilmek için hem nesillerarası hem de cinsiyetlerarası farklılıklar yeniden belirlenmelidir (Parman, 1988).

Peter Blos’a göre erinlik, genç ergeni acımasızca ileri bir evreye doğru iter. Ergenin nesne ilişkileri arayışı ya da tam tersi, onlardan aktif olarak kaçınması, tam ergenlik döneminde meydana gelen ruhsal gelişimleri açıklar (Blos, 1962). Tam ergenlik dönemi boyunca, bu nesne ilişkileri arayışı, ön ergenlik ve erken ergenlik dönemlerinden farklı olarak yeni boyutları üstlenir. Blos’a göre (1962) narsistik ve biseksüel konumların terk edilmesiyle ortaya çıkan heteroseksüel nesne arayışı, asıl ergenliğin psikolojik gelişimini belirler. Güncel yaklaşımlara göre ise Freud’un meşhur “anatomi kaderdir” düşüncesi ele alınarak aslında anatominin kadın veya erkek oluşu belirlemediği ve kişinin kendi cinsiyeti ile kurduğu ilişkinin herkes için zorlayıcı olduğu görüşü savunulmaktadır. Kolayca bir heteroseksüeliteden ve bunun kural olarak kabul edilmişinden söz edilemez. Aslında psikanalitik kuramın bu önermesinden yola çıkarak, bir cinsel kimliğin olmadığı, cinselliğin ise tüm kimliği etkileyen bir oluş biçimi yarattığı düşünülebilecektir (Zupancic, 2016). Lacan’a (1971) göre ise cinsellik, şüphesiz ki bilinçdışının belirleyici unsurudur ve oluşumunda etkilidir, merkezsizdir çünkü orada değildir. Ergen de bu eksikle uzlaşmak durumundadır. Ergenlikte bir taraftan da cinselliğe özgü dürtülerin yükselişe geçmesiyle birlikte, benlikle olan bağlantıyı kurmak daha fazla endişenin ortaya çıkışına neden olacaktır. Savunmacı ve uyumlayıcı mekanizmalar ruhsal hayatı ön plana çıkarır. Bu evrede ruhsal süreçlerin gelişiminin karmaşıklığı, bütün ana hatları bir bakışta ele alınmasının imkânsız olduğundan bu dönemi kapsamlı bir şekilde incelemeyi gerektirmektedir. Dolayısıyla ruhsal gelişimin artan karmaşıklığını daha iyi anlamak için parçalara ayırmak ve gelişimin müthiş değişkenliğine daha fazla dikkat etmek giderek daha gerekli hale gelmektedir.

Ergen, çocukluk döneminin aşk nesnelereinden temelli olarak ayrılır ancak Ödipal arzu ergenlik döneminde yeniden canlanır ve bu yöndeki ruhsal çatışma devam eder. Bu içsel kırılmanın geçmişle olan son durumu, ergenin duygusal yaşamının merkezini sarsar; bu kırılma, aynı zamanda, ona bilinmeyen ufuklar açar, umutlarını yükseltir ve korkular üretir. Bu dönemdeki savunmaların seçiminin, karakterin aşamalı olarak ortaya çıkmasıyla daha uyumlu olduğu görülmektedir. Karakter oluşumu, olumlu ve olumsuz yönleriyle benliğin özgürleşmesi ve kısıtlanmasıyla, çoğu zaman bir savunma önlemi olarak başlayan ve giderek daha adaptif bir sabitlik sayılan benlik aktivitelerinden elde edilir (Blos,1962).

Ergenlikteki çilecilik ve entelektüalizasyon savunma düzenekleri Anna Freud (1936) tarafından tarif edilmiştir. Çilecilik, dürtünün ifade edilmesini yasaklar ve buna bağlı olarak da mazoşistik eğilimler ortaya çıkar. Anna Freud'a göre, entelektüalizasyonun amacı dürtüsel süreçler ile düşünsel içerikler arasında yakın bir şekilde bağ kurmaktır. Böylece onlar bilinçli ve kontrol edilebilir hâle getirilecektir. Entelektüalizasyon sayesinde agresyonun yer değiştirmiş biçiminde boşalmasına izin verilir. Bu savunmalar ergenlik krizi için oldukça karakteristiktir, dürtülere karşı benliğin mücadelesinde, savunma düzeneklerinin rolünü ortaya koyarlar.

Asıl ergenlik (15-18 yaş arası) evresinde benlik, savunmacı önlemleri, onarıcı süreçleri ve adaptif uyumu başlatır. Onların seçimi, önceki aşamalarda ayırt edilebileceğinden daha büyük bir bireysel çeşitlilik gösterir. Bu, karakter oluşumu üzerindeki nihai seçici etkilerini önleyen bir gerçektir. Ayrıca, gelişmekte olan dürtü organizasyonundan sonra benlik işlevlerinin hiyerarşik düzenlemeleri ortaya çıkmaktadır. Bilişsel süreçler daha objektif ve analitik hale gelir, gerçeklik ilkesi alanını genişletir. Hiyerarşik yenilik, benlik saygısının korunmasında yararlılıkları ve güvenilirliği için deneysel olarak test edilen belirgin çıkarlar, kapasiteler, beceriler ve yetenekleri ortaya çıkarmaktadır. Geç ergenlik (18-20 yaş arası), olası kendiliklere yönelik bu mücadele alanına yepyeni bir nitelik getirir. Geç ergenlik döneminde olumlu bir kendilik algısı, daha belirgin bir amaçlılık ve kendiliğin farkındalığı ortaya çıkar (Blos,1962).

Blos'a göre, ergen psikanalizi, benlik ve üstbenlik fonksiyonlarıyla, çocukluk nesne yatırımlarının ilişkisini gösterir (Blos,1962). Blos, ergenliği dönemlere ayırarak incelemiştir. Blos'un asıl ergenlik dediği 15 -18 yaş arasındaki dönemdeki ergenlerin temel meseleleri şu maddeler altında sınıflanabilir:

- Cinsel dürtü organizasyonunda başarı ve yeni endişelerin ortaya çıkışı
- Çilecilikte artış, kendini bedensel hazlardan mahrum bırakma arzusu
- Entellektüalizasyonda artış, tartışma arzusu

- Zengin düşlemlerin ortaya çıkışı, yazma arzusu, günlük tutma
- Ödipal arzu ve çatışmanın yeniden ortaya çıkışı
- Yeni nesne arayışı ya da özellikle engellenmesi
- Cinsel kimliğin oluşması

Bu kuramsal yaklaşımdan hareketle bu çalışmada ergenlik dönemleri 18-19 yaş grubu ile 14-15 ve 16-17 yaş gruplarını ayrılarak incelenmiştir. Çalışmanın amacı ergenlikte ruhsal faaliyeti anlamaya çalışmak, ergenlikte, olgunlaşma ve büyümenin beraberinde kullanılan savunma düzenekleriyle de ergenler arası gelişimsel bağlantıları ve yaş gruplarına göre farklılaşmaları anlayabilmektir. Ergenliğin tek bir ruhsallığa sığdırılmayacağı ve gelişimsel evrelerin yaş grupları bağlamında da değerlendirilmesinin gerekli olduğu görüşünden harekete geçilmiştir.

Günümüz ergen kliniğinde ergenliğin tek başına bir dönem olarak ele alınması yerine ergenlikteki çeşitli uğraşlar ve bunların yaş aralıklarına göre değişiminin önemi vurgulanmaktadır. Blos (1962) ergenliğin evrelerinden söz ederken, Anna Freud ergenliğin temel meselesinin ayrılık ve yas olduğunu belirtir, Bronstein (2010) ergenlikteki sembolizasyon gelişiminden ve manik defanslardan söz ederken ve bunun sembolizasyonun yaşa bağlı ilerleyici bir gelişim olduğunu vurgularken, Laufer (1984) “ergenlikte çöküş” üzerinde durur ve ergenlikteki hızlı büyümenin risklerinden ve cinsel gelişiminin aşamalarından bahsetmektedir ve Mitchell (1993) ise ergenlikte hem bağımsızlaşma arzusu hem de ayrılık arzusunun ilişkisel bağımlı ele almaktadır.

Yöntem

Bu araştırmanın amacı yaş, cinsiyet ve sosyo-ekonomik statünün bir ergen örnekleminde savunma düzeneklerinin kullanımı ve bu savunmaların ruhsal gelişim süreci üzerine etkilerini incelemektir. Araştırma örneklemini 14-19 yaş aralığında yer alan, İstanbul’da yaşayan, 180 kadın ve erkek ergenden oluşmuştur (Bkz. Tablo 1). Katılımcılar her bir yaş, cinsiyet ve sosyo-ekonomik statü grubuna eşit sayıda dağıtılmıştır; her alt grupta 15 katılımcı yer almıştır. Ergenlere eğitim aldıkları okullarda, gerekli izinler ve onaylar alınarak ulaşılmış ve sadece gönüllü olan katılımcılarla, anonim biçimde çalışma yapılmıştır. Katılımcılara istekleri dışında uygulama yapılmamış ve çalışmayı bırakmak isteyen olursa da yürütülen çalışma sonlandırılmıştır. Araştırmada Henry Murray tarafından geliştirilmiş olan Tematik Algı Testi (TAT) araştırma ölçüm aracı olarak kullanılmıştır. 1935 yılında Murray tarafından geliştirilen test ilk kez 1953 yılında ise Fransa’da Vica Shentoub tarafından psikanalitik bir araç olarak düzenlenmiştir. Paris 5 Üniversitesi bünyesinde yürütülen çalışmalarla, çok sayıda protokol değerlendirilerek, kişilerin anlattığı hikayelerden yola çıkılarak, yanıt içeriklerinin

teşhise yönelik ve ayırıcı bir tanılamayı olanaklı kılmadığı fark edilmiştir. Bunun ardından çalışmalar kodlama üzerine ve bir standart kodlama materyali üretmeye odaklanmıştır. Kodlama üzerinde yapılan çalışmalarla beraber 1970’lerde Regine Debray’in katkılarıyla TAT’de bugün kullanılan serilerin gelişmesi ve ruhsal süreçlerin daha net ifadenmesi sağlanmaya çalışılmıştır. TAT’de ortaya konan malzemeyle beraber şu önemli noktalar klinik bir malzeme gibi anlaşılır hale gelmektedir; gizil ve görünür içerik, her kartın Ödipal çatışma ve narsisistik ekseninde ele alınması, savunma düzeneklerinin öyküde fark edilmesi ve kişilik işleyişindeki farklılaşmaların anlaşılması. Bunların sonucunda kişinin hem Ödipal hem de nesne ilişkileri bağlamında testi değerlendirilebilmektedir (İkiz, 2011).

Tablo 1.

Sosyodemografik Duruma Göre Yaş ve Cinsiyet Dağılım Tablosu

Cinsiyet	Kadınlar			Erkekler			Toplam
	Düşük	Orta	Yüksek	Düşük	Orta	Yüksek	
SES							
Yaş	N	N	N	N	N	N	N
14	5	5	5	5	5	5	30
15	5	5	5	5	5	5	30
16	5	5	5	5	5	5	30
17	5	5	5	5	5	5	30
18	5	5	5	5	5	5	30
19	5	5	5	5	5	5	30
Toplam	30	30	30	30	30	30	180

Uygulamadan elde edilen test sonuçları TAT değerlendirme fişi aracılığıyla kodlanmış ve şu eksenlerde değerlendirilmiştir:

A-Katılık Ekseni: Dış gerçekliğe bağlı anlatımlar ve detayların ele alındığı betimlemelerle bezeli söylemler. Bununla beraber iç gerçekliğe yatırım ve entellektüalizasyon, olumsuzlama gibi savunma düzenekleri ve obsesyonel türde yöntemler.

B-Değişkenlik Ekseni: İlişkiye yatırım, kişilerarası ilişkilerin vurgulanması, duygulanım ifadeleri, dramatizasyon, kişisel yorumlar ve histerik türde yöntemler, ilişkilerin erotize edilmesi ve özdeşimlerde değişkenlik biçiminde.

C- Çatışmadan Kaçınma Ekseni: Dış gerçekliğe aşırı yatırım ve ruhsal içeriğin fakirleşmesi, ketlenme, narsistik yatırımlar, sınırların değişkenliği ve anti-depresif yöntemlerin kullanıldığı söylemler.

E-Birincil Süreçler Ekseni: Algının bozulması, yansıtmanın yoğunluğu, kimlikle ve nesneyle ilgili göndermelerin bozulması, kimlik karmaşası ve mantıksal nedenselliğin bozulması ve söylemin bozulması.

Bu çalışmada elde edilen yanıtlar, bu eksenlerde kodlandıktan sonra yaş gruplarına, cinsiyete ve sosyoekonomik gruba göre hangi eksenler arasında dağılım ve benzerlikler olduğunun araştırılmasına çalışılmıştır. Yaş gruplaması ve buna bağlı yorumlar ise Blos'un (1962) kuramında belirttiği aralıklar temel alınarak anlaşılmaya çalışılmış ve 14-15 yaş aralığı ergenlik başlangıcı, 15-18 yaş arası asıl ergenlik dönemi, 18-20 ise geç ergenlik dönemi olarak kabul edilmiştir.

Araştırma istatistik analizleri TAT boyutlarından alınmış olan savunma puanlarının cinsiyet, yaş ve sosyo-ekonomik statü grupları arası T-Testi ve ANOVA karşılaştırma analizlerinden ve TAT boyut puanları ile yaş değişkeni arasındaki Pearson korelasyon analizlerinden oluşmuştur.

Bulgular

Cinsiyet grupları arası T-Testi karşılaştırma analizleri bulgularına göre, cinsiyet, ergenlerin savunma mekanizmaları kullanımında belirleyici bir unsurdur. TAT'de, Boyut A-Katılık, Boyut B-Labilite (Değişken Duygulanım), Boyut C-Çatışmadan kaçınma boyutlarında kadın ve erkek cinsiyet grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklar tespit edilmiştir. Her bir boyutun kimi alt boyutlarında kadınlar, kimi alt boyutlarında da erkekler istatistiksel açıdan anlamlı derecede daha fazla veya az savunma göstermektedirler. TAT'nin sadece Boyut E-Birincil Süreçleri savunmalarında kadınlar ve erkekler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Sosyo-ekonomik düzey temelinde ele alınan, gruplar arası ANOVA karşılaştırma analizleri bulgularına göre, sosyo-ekonomik statü ergenlerin savunma düzenekleri kullanımında belirleyici bir unsur değildir. TAT'de, Boyut A-Katılık, Boyut B-Labilite (Değişken duygulanım), Boyut C-Çatışmadan Kaçınma ve Boyut E-Birincil Süreçleri boyutlarının hiçbirinde hiçbir alt boyutta sosyo-ekonomik statü grupları arasında istatistiki açıdan anlamlı derecede bir fark tespit edilmemiştir.

Tablo 2.

Katılık Boyutuna Göre Kadınlarda Yaş Grupları Farklaşma Tablosu

KADINLAR							Anlamli derecede farklılaşan puanlama grubu
Boyutlar ve Alt Boyutlar	Yaş	N	M	SD	F	Sig.	
A1 Dışsal Gerçekliğe Gönderme							
A1.1 Detaylara bağlı kalarak betimleme (yorum doğrulanmış veya doğrulanmamış)	14-15	30	2,23	1,22	5,15	0,008	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	1,93	1,39			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	3,20	2,06			
A1.2 Zamansal-mekansal-sayısal kesinlik	14-15	30	1,77	1,43	9,39	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	1,87	1,31			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	4,10	3,60			
A1.3 Sağduyuya ve ahlaka sosyal göndermeler	14-15	30	1,20	1,40	0,35	0,709	-
	16-17	30	1,37	1,07			
	18-19	30	1,43	0,82			
A1.4 Edebi ve kültürel göndermeler	14-15	30	0,40	0,72	2,73	0,071	-
	16-17	30	0,37	0,93			
	18-19	30	1,13	2,19			
A2 İçsel Gerçekliğe Yatırım							
A2.1 Kurguya veya rüyaya başvurma	14-15	30	0,63	0,96	34,01	,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	0,60	1,04			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	2,40	0,89			
A2.2 Entellektüalizasyon	14-15	30	0,73	1,20	4,00	0,022	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	0,80	1,24			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	1,57	1,36			
A2.3 Yadsıma	14-15	30	6,37	2,25	9,69	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	6,80	2,25			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	9,40	3,86			
A2.4 İçsel çatışmaya vurgu. (Dürtüsel ifade ve savunma arasında gidip gelme)	14-15	30	6,73	1,68	6,77	0,002	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	7,17	2,05			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	9,60	4,97			
A3 Obsesyonel Tipte Davranışlar							
A3.1 Kuşku: Sözel önlemler, farklı yorumlar arasında tereddüt, dile pelesenk etme	14-15	30	8,70	2,20	9,48	0,000	18-19 yaş < 14-15 yaş
	16-17	30	8,70	2,40			18-19 yaş < 16-17 yaş
	18-19	30	6,50	2,18			
A3.2 İptal etme	14-15	30	0,33	0,71	1,87	0,161	-
	16-17	30	0,90	1,32			
	18-19	30	0,63	1,27			
A3.3 Karşıt tepki oluşturma	14-15	30	0,23	0,57	25,16	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	0,27	0,64			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	2,13	1,87			
A3.4 Tasarımlar veya tasarım ve duygulanımlar arasında yalıtım- azaltılmış duygulanım	14-15	30	3,90	0,66	24,96	0,000	18-19 yaş < 14-15 yaş
	16-17	30	3,90	0,66			18-19 yaş < 16-17 yaş
	18-19	30	2,77	0,82			

Yaş grupları arası ANOVA karşılaştırma analizleri bulgularına göre, yaş, ergenlerin savunma düzenekleri kullanımında belirleyici bir unsurdur. TAT'de, Boyut A-Katılık, Boyut B-Labilite (Değişken Duygulanım), Boyut C-Çatışmadan Kaçınma ve Boyut E-Birincil Süreçleri boyutlarında 18-19 yaş grubu ile 14-15 ve 16-17 yaş grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklar tespit edilmiştir. Bu analizlerde 18-19 yaş grubunun 14-15 ve 16-17 yaş gruplarından belirgin bir şekilde ayrıldığı, 18-19 yaş grubunun savunma düzenekleri açısından niteliksel olarak fark bir grup olduğu anlaşılmıştır. 18-19 yaş grubu istatistiksel açıdan anlamlı olacak şekilde her bir boyutun kimi alt boyutlarında daha fazla, kimi alt boyutlarında da daha az savunma göstermektedirler (Bkz. Tablo 2 ve Tablo 3).

Tablo 3.

Katılık Boyutuna Göre Erkeklerde Yaş Grupları Farklılaşma Tablosu

ERKEKLER							
Boyutlar ve Alt Boyutlar	Yaş	N	Ort	S	F	Sig.	Anlamli derecede yüksek puan alan grup
A1 Dışsal Gerçekliğe Gönderme							
A1.1 Detaylara bağlı kalarak betimleme (yorum doğrulanmış veya doğrulanmamış)	14-15	30	3,97	2,04	4,83	0,010	18-19 yaş < 14-15 yaş
	16-17	30	4,03	2,04			18-19 yaş < 16-17 yaş
	18-19	30	2,73	1,29			
A1.2 Zamansal-mekansal-sayısal kesinlik	14-15	30	0,50	1,01	18,92	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	0,60	0,81			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	3,40	3,35			
A1.3 Sağduyuya ve ahlaka sosyal göndermeler	14-15	30	0,70	1,09	12,14	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	0,43	0,73			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	1,77	1,41			
A1.4 Edebi ve kültürel göndermeler	14-15	30	1,27	0,91	6,29	0,003	18-19 yaş < 14-15 yaş
	16-17	30	1,47	0,94			18-19 yaş < 16-17 yaş
	18-19	30	0,70	0,75			
A2 İçsel Gerçekliğe Yatırım							
A2.1 Kurgu ve rüyaya başvurma	14-15	30	0,63	1,00	28,80	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	0,77	1,10			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	2,33	0,76			
A2.2 Entellektüalizasyon	14-15	30	1,90	0,71	0,43	0,650	-
	16-17	30	1,97	0,85			
	18-19	30	1,70	1,66			
A2.3 Yadsıma	14-15	30	4,50	2,87	25,39	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	3,73	2,41			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	8,83	3,57			
A2.4 İçsel çatışmaya vurgu. (Dürtüsel ifade ve savunma arasında gidip gelme)	14-15	30	3,77	0,86	49,42	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	3,63	1,10			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	8,50	3,47			
A3 Obsesyonel Tipte Davranışlar							
A3.1 Kuşku: Sözel önlemler, farklı yorumlar arasında tereddüt, dile pelesenk etme.	14-15	30	8,57	3,62	1,25	0,291	-
	16-17	30	7,73	3,58			
	18-19	30	7,23	2,58			
A3.2 İptal etme	14-15	30	0,83	1,29	1,19	0,308	-
	16-17	30	1,13	1,25			
	18-19	30	0,63	1,25			
A3.3 Karşıt tepki oluşturma	14-15	30	0,53	1,04	14,48	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	0,47	0,82			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	2,17	2,00			
A3.4 Tasarımlar veya tasarım ve uygulanımlar arasında yalıtım-azaltılmış uygulanım	14-15	30	0,43	1,22	23,10	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	0,80	1,40			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	2,37	0,81			

A-Katılık boyutunda asıl ergenlik dönemine göre geç ergenlik döneminde gerçekliğe vurgunun her iki grupta arttığı, sağduyuya ve ahlaka sosyal göndermelerin kadınlara göre erkeklerde daha fazla olduğu görülmektedir.

Asıl ergenlikte her iki grupta da daha basit savunma düzenekleri kullanılırken, yaş ilerledikçe daha karmaşık savunma kullanılmaya başlanmaktadır. Yadsıma/inkâr kadın ve erkeklerde geç ergenlikte artıyorken, entellektüalizasyon bu yaş döneminde sadece kadınlarda artmakta, erkeklerde bir değişiklik izlenmemektedir. Bu durum savunma düzeneklerinin yaş grubuna bağlı ve cinsiyete bağlı olarak farklı biçimlerde etkinliğinin arttığını göstermektedir. Aynı zamanda düşleme kabiliyeti, yaş arttıkça daha da karmaşıklaşıyor gibi görünmekte ve TAT'nin hikayelerinde yansıtılan kurgu ve hayallerle gözlenmektedir. Bu durum yaşın

ilerlemesine bağlı olarak düşlemsel kapasite ve sembolik alana yapılan yatırımlarla beraber dilin kullanımındaki gelişimi de ortaya koyar niteliktedir. Bu duruma örnek yanıtlar ise şöyledir:

Yaş 15, kadın, 4.kart- “Bir Amerikan filmi gibi, kadın adamla ilgileniyor, fakat sanırım adam şu arkadaki kadınla bir ilişki yaşıyor, kadının suratına bakmıyor zaten, kadın onu etkilemeye çalışıyor, fakat adam arkadaki diğer kadınla ilgileniyor.”

Yaş 15, kadın, 9GF- “Kül kedisi masalı mıydı? Koşarken ayakkabısını kaybedecek gibi...”

Yaş 19, kadın, 4. Kart- “Bir film sahnesi gibi, belki adam kördür ve kadının onu sevmediğini düşünüyor, şöyle bir konuşma geçiyor, “eğer beni sevmiyorsan o zaman terk edebilirsin”, kadının onunla beraber olmasının sebebi adamın parasının olması, sonunda onu terk eder, adam yalnız kalır.”

Karşıt tepki oluşturma geç ergenlikte her iki cinsiyette artış göstermektedir. Ancak tasarımlar veya tasarım ve duygulanımlar arasında yalıtım- azaltılmış duygulanım geç ergenlik döneminde cinsiyetler arasında farklılık göstermekte olup, kadınlarda azalırken erkeklerde artmaktadır. Bu, olgunlaşma süreçlerinde kadınlarla erkekler arasındaki farklılığın bir sonucu olabilir. Gizil (latent) döneme ait bir savunma düzeneği, geç ergenlik döneminde yine önem kazanıyor gibi görünmektedir. Bu durum, söz konusu yaş döneminde cinselleşmiş vücudun oluşumuna bir tepki olabileceğini düşündürmektedir. Yanıt örneklerine ve savunma düzeneklerine bakacak olursak:

Yaş 18, erkek, 4. kart- “adam kızgın, ya da yok aslında kızgın değil umursamıyor aslında, kadın çok feci bir yanlış yapmış, ama adam aldırıyor” Karşıt tepki geliştirme savunma düzeneğine örnek.

Yaş 18, kadın, 2. kart- “çiftlik gibi bir yerde bir kız, ne olabilir? ... okula gidiyor. Şuradaki yaşlı görünen kadın annesi olabilir. Orada bir genç adam var, sanki o kadından bir şekilde korkmuş gibi.” Yalıtma savunma düzeneğine örnek.

18-19 yaş grubunda daha fazla emin olma çabası ve kararlılık, doğru söyleme çabası gözlenirken, düşük yaş gruplarında yansıtımlar daha açık hale gelerek, doğru yanıt verme endişesinin daha az olduğu gözlenmektedir. Yanıt örnekleri ise şu şekildedir:

Yaş 18, kadın, 1. kart- “bir oğlan çocuğu var burada, bir keman var, çocuk keman çalıyor violin...”

Yaş 19, erkek, 1. Kart- “İkinci el pazarında kendisine keman bulmuş bir oğlan, aynı

zamanda pazarda çalışıyor bu çocuk, tesadüfen bu kemanı bulmuş, onu çalmak istiyor, ama nasıl yapacağını bilmiyor, parası da yok, ders de alamaz, sanırım çalmayı başaramayacak, ama müziği her zaman sevecek.”

Yaş 14, erkek, 1. Kart- “bu resimdeki de ne? bir daktilo? Keman çalan bir çocuk, paraya ihtiyacı var, sıkılmış.”

Yaş 15, erkek, 1. Kart- “bu aletin adı ne? gitar mı? Oo yok...hadi gitar diyelim... çocuk ona garip bir şekilde bakıyor sanki korkmuş gibi...”

B- Labilite (Değişken Duygulanım) boyutunda diyalog halindeki kişiler arası ilişkileri vurgulama erkeklerde kadınlara göre geç ergenlik döneminde daha fazla görülmektedir. Bu durum yaşla birlikte kadınlarda ilişkilere yatırım yapmak değişmezken erkeklerde arttığını ve geç ergenlik döneminde kişilerarası ilişkilerin daha anlamlı hale geldiğini göstermektedir. Ayrıca duygulanımların ifade edilmesinin geç ergenlik döneminde her iki cinsiyette arttığı görülmektedir. Kişilerarası ilişkilerde yatırımların kız ve erkek çocuklar arasındaki farklılıklar, cinsiyetler arasındaki farklı olgunlaşma yollarının bir işareti olabilir. Erkekler bu süreçte kızları, yaşlarına göre biraz geriden takip ediyorlar gibi gözükmektedir. Ancak, geç ergenlik dönemi boyunca her iki cinsiyette de duygulanımlar daha önemli hale gelmektedir. Şu yanıtlarda görülebileceği gibi:

Yaş 18, erkek, 2. kart- “...bu kadın çok umutsuz görünüyor, ama diğeri daha umutlu görünüyor”

Yaş 18, erkek, 1. kart- “müziği seven bir oğlan, öğrenmek istiyor gibi, ama öğrenemez, üzgün mü ne? Evet üzgün...”

Yaş 18, kadın, 6GF- “bu bir iş görüşmesindeki kadın, adam onu zorluyor, kadının üzerine abanıyor, kadın rahatsız olmuş görünüyor, odayı terk etse iyi eder.”

Yaş 18, erkek, 10. kart- “burada aşk var, bunlar birbirini gerçekten seven bir çift, baba ve kız olabilir veya anne ve oğul olabilir. Bu insanlar mutlu, ölecek olsalar bile buna degeceğini biliyorlar, onlar için en önemli şey huzur, mutlu son var, başka türlü olamaz.”

Güçlü ve abartılı duygulanımların geç ergenlik döneminde her iki cinsiyette daha fazla olduğu görülmektedir. Tasarım ve/veya duygulanımların karşıtlığı-karşıt arzular arasında gidip gelme, kadınlarda erkeklere göre geç ergenlik döneminde daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum kadınların yaşla birlikte daha fazla histerik savunma mekanizmalarını kullandıklarını göstermektedir. Ayrıca, doğrudan duygulanımları anlatmak, ünlemler, kişisel yorumlar, tiyatrolaştırma, kişisel hikâyenin alevlenmesi geç ergenlik

döneminde kadınlarda artıyorken, erkeklerde azalmaktadır. Bazı yanıt örneklerine bakacak olursak:

Yaş 18, kadın, 1. kart, “çocuğu zorla keman dersine yolluyorlar, çocuk çalamıyor ve kemana çok çok üzgün bir şekilde bakıyor.”

Yaş 18, kadın, 6GF, “bence bu kadın burada saldırıya uğruyor, kadın başka insanları çağırır ve adam kaçır.”

Yaş 18, kadın, 13B, “savaş zamanı, bu oğlan düşman askerlerinden kaçıyor ve saklanıyor, düşmanlar ailesini buluyor, hepsi ölüyor, çocuk saklandığı yerden dışarı çıkıyor, kimse gelmiyor yanına, kapının önünde oturuyor ve anne babasının gelmesini bekliyor”.

Blos'a (1962) göre, bu geç ergenlik döneminin çarpıcı özelliği, dürtüsel çatışmaların tamamlanamamış bir çözüm süreci olması nedeniyle olabilir. Ambivalans bu aşamada bir çözüm bulmaya çalışmanın bir yoludur. Kadınlarda erkeklere göre daha fazla ambivalansın olmasının nedeni, her iki cinsiyetin olgunlaşma hızı ve Ödipal çatışmayla baş etmelerinin cinsiyetler arasındaki farklılıklar nedeniyle olmasından kaynaklı olabileceğini akla getirmektedir.

Özdeşimlerde değişkenliğin geç ergenlik döneminde kadınlarda azalırken erkeklerde arttığı görülmektedir. Yaş arttıkça, özdeşim kadınlarda sabitlenirken, erkeklerde sabit olmadığı göze çarpmaktadır. Bu durum, kadınların daha erken, 14-15, 16-17 yaş gruplarında sabitlenmiş özdeşimleri benimsediklerini düşündürmektedir (Bkz. Tablo 4-Tablo 5.). Geç ergenlik dönemi benlik işlevlerinde ve kimliğin oluşumunda nihai bir karar ve uzlaşmadır. Kadınlar bu süreçte daha yerleşik bir kimlik formuna sahip olmaya başlıyor gibi görünmekle birlikte, erkekler bu süreci kadınlara göre daha geç izlemektedir (Blos, 1962).

C- Çatışmadan Kaçınma boyutunda, ergenliğin önemli bir özelliği olan inhibisyon, ruhsal işleyiş üzerinde etkiye sahip olan duygulanımlarla ilişkili olduğu görülmektedir. Yaş arttıkça, inhibisyonun azaldığı ve ergenlerin dış olaylara ve onlarla ilişkili duygulara daha fazla ilgi duyuyor oldukları görülmektedir. Dış dünyayla başa çıkabilme yeteneği ise 18-19 yaş grubu olan geç ergenlikte daha işlevsel hale gelmektedir.

Pozitif narsisizm ve idealizasyonun geç ergenlik döneminde her iki cinsiyette arttığı, sınırlar, çevreleri ve duyumsal nitelikleri üzerine ısrar etmede ise azaldığı görülmektedir. Değişen bedene yönelik olumlu tutum geç ergenlikte görünmektedir. Ergenlik öncesi değişiklikler ve etkileri, bu süreçte bir süre sonra pozitif bir beden imgesi elde ediyor gibi görünmektedir. Aynı zamanda kimliğe ve bedeni yönelik değerlilik ve değersizlik (pozitif veya

negatif narsistik yatırımlar-güzel/çirkin, fakir/zengin, uzun/kısa gibi ifadelerle) atfetmeye eğilim de bu yaş grubunda artmış görünmektedir. Yanıt örneklerine bakacak olursak:

Yaş 19, erkek, 1. Kart, “anne babası tarafından terk edilmiş bir çocuk, kendini müziğe vermiş, yeteneği keşfedilmiş ve çok tanınan bir müzisyen olmuş.”

Yaş 18, kadın, 9GF, “aynı evin iki kızı bunlar, biri zengin adamın kızı diğeri ise hizmetçinin kızı...”

Yaş19, erkek, 8BM, “savaş zamanı, bu yerel bir hastane gibi, Amerikan filmlerindeki Afgan hastaneleri gibi, yaralı bir adamı tedavi ediyorlar, bu oğlan da genç bir tıp öğrencisi, bu yaralı adamı kurtaracak.”

Tablo 4.

Labilite (Değişken Duygulanım) Boyutuna Göre Kadınlarda Yaş Grupları Farklılaşma Tablosu

KADINLAR							
Boyutlar ve Alt Boyutlar	Yaş	N	Ort	S	F	Sig.	Anlamli derecede yüksek puan alan grup
B1 İlişkiye Yatırım							
B1.1 Diyalog halindeki kişilerarası ilişkileri vurgulama	14-15	30	8,60	2,92	4,43	0,015	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	8,07	2,95			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	10,77	4,93			
B1.2 Resimde olmayan kişileri dahil etme	14-15	30	9,07	2,57	0,54	0,584	-
	16-17	30	8,87	2,75			
	18-19	30	9,73	4,48			
B1.3 Duygulanımları ifade etmek	14-15	30	5,33	1,42	119,14	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	5,60	0,86			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	10,87	2,15			
B2 Dramatizasyon							
B2.1 Doğrudan duygulanımları anlatmak, ünlemler, kişisel yorumlar. - Tiyatrolaştırma, kişisel hikâyenin alevlenmesi	14-15	30	7,93	1,11	122,45	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	7,83	1,15			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	4,17	0,91			
B2.2 Güçlü veya abartılı duygulanımlar	14-15	30	2,40	0,72	18,46	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	2,10	0,66			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	5,17	3,60			
B2.3 Tasarım ve/veya duygulanımların karşıtlığı-karşıt arzular arasında gidip gelme	14-15	30	1,40	0,81	43,34	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	1,33	0,61			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	3,40	1,35			
B2.4 Korku, felaket ve sarsıntı yaratan duygulanımlara bağlı olan ya da olmayan olayların tasarımları	14-15	30	1,13	0,43	87,97	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	1,23	0,63			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	5,17	2,20			
B3 Histerik Tipte Yöntemler							
B3.1 Duygulanımların, tasarımların bastırılmasına hizmet etmesi	14-15	30	0,27	0,58	5,09	0,008	18-19 yaş < 14-15 yaş
	16-17	30	0,03	0,18			16-17 yaş < 14-15 yaş
	18-19	30	0,00	0,00			
B3.2 İlişkilerin erotize edilmesi, saydam bir sembolleştirme, baştan çıkarma değerindeki narsistik detaylar	14-15	30	2,93	0,69	1,66	0,196	-
	16-17	30	2,73	0,69			
	18-19	30	3,17	1,26			
B3.3 Özdeşimlerdeki değişkenlik	14-15	30	1,00	0,26	7,87	0,001	18-19 yaş < 14-15 yaş
	16-17	30	1,03	0,32			18-19 yaş < 16-17 yaş
	18-19	30	0,67	0,55			

Tablo 5.

Labilite (Değişken Duygulanım) Boyutuna Göre Erkeklerde Yaş Grupları Farklılaşma Tablosu

ERKEKLER							
Boyutlar ve Alt Boyutlar	Yaş	N	Ort	S	F	Sig.	Anlamli derecede yüksek puan alan grup
B1 İlişkiye Yatırım							
B1.1 Diyalog halindeki kişilerarası ilişkileri vurgulama	14-15	30	4,53	2,00	27,18	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	4,33	0,84			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	9,73	5,13			
B1.2 Resimde olmayan kişileri dahil etme	14-15	30	5,77	1,94	7,59	0,001	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	5,90	1,52			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	8,10	3,78			
B1.3 Duygulanımları ifade etmek	14-15	30	8,07	1,60	18,47	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	8,17	1,37			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	10,53	2,26			
B2 Dramatizasyon							
B2.1 Doğrudan duygulanımları anlatmak, ünlemler, kişisel yorumlar. - Tiyatrolaştırma, kişisel hikâyenin alevlenmesi	14-15	30	6,40	0,93	23,87	0,000	18-19 yaş < 14-15 yaş
	16-17	30	6,07	0,83			18-19 yaş < 16-17 yaş
	18-19	30	4,50	1,53			
B2.2 Güçlü veya abartılı duygulanımlar	14-15	30	3,33	1,03	4,57	0,013	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	3,20	0,85			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	4,77	3,62			
B2.3 Tasarım ve/veya duygulanımların karşıtlığı-karşıtlı arzular arasında gidip gelme	14-15	30	3,57	0,94	0,35	0,707	-
	16-17	30	3,53	0,94			
	18-19	30	3,33	1,54			
B2. Korku, felaket ve sarsıntı yaratan duygulanımlara bağlı olan ya da olmayan olayların tasarımları	14-15	30	3,27	0,64	12,83	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	3,17	0,46			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	4,77	2,24			
B3 Histerik Tipte Yöntemler¹³							
B3.1 Duygulanımların, tasarımların bastırılmasına hizmet etmesi	14-15	30	1,30	0,92	27,18	0,000	18-19 yaş < 14-15 yaş
	16-17	30	1,07	0,58			18-19 yaş < 16-17 yaş
	18-19	30	0,10	0,40			
B3.2 İlişkilerin erotize edilmesi, saydam bir sembolleştirme, baştan çıkarma değerindeki narsistik detaylar	14-15	30	2,13	0,90	6,30	0,003	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	2,53	1,14			
	18-19	30	3,07	1,02			
B3.3 Özdeşimlerdeki değişkenlik	14-15	30	0,03	0,18	10,39	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	0,20	0,48			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	0,77	1,01			

Tablo 6.

Çatışma Boyutuna Göre Kadınlarda Yaş Grupları Farklılaşma Tablosu

KADINLAR							
Boyutlar ve Alt Boyutlar	Yaş	N	Ort	S	F	Sig.	Anlamli derecede yüksek puan alan grup
CF Dışsal Gerçekliğe Fazla Yatırım							
CF.1 Günlük hayata, gerçeğe, yapmaya getirilen vurgu. Dışsal gerçeklikle kaplanan göndermeler	14-15	30	0,13	0,57	88,64	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	0,07	0,37			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	2,23	1,04			
CF.2 Dış normlara gönderme yapan koşulların duygulanımları	14-15	30	0,10	0,55	48,23	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	0,00	0,00			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	0,87	0,35			
CI Ketlenme							
CI.1 Kısıtlamaya olan eğilim (uzun bekleme süresi ve\veya hikâyeler arası sessiz kalma, soru sorma ihtiyacı, ret eğilimi, reddetme)	14-15	30	4,20	1,42	1,63	0,201	-
	16-17	30	4,97	1,50			
	18-19	30	4,67	1,99			
CI.2 Belirtilmemiş çatışma nedenleri; sıradanlaştırma, bilinmeyen kişiler	14-15	30	5,90	2,07	24,58	0,000	18-19 yaş < 14-15 yaş
	16-17	30	6,70	2,09			18-19 yaş < 16-17 yaş
	18-19	30	3,50	1,23			
CN Narsistik Yatırımlar							
CN.1 Özel duygulara yapılan vurgu-Kişisel göndermeler	14-15	30	0,47	0,68	3,39	0,038	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	0,60	0,93			
	18-19	30	1,07	1,14			
CN.2 Olumsuz Narsistik detaylar- kendilik tasarımının ve\veya nesne tasarımının idealleştirilmesi	14-15	30	3,37	1,16	0,03	0,967	-
	16-17	30	3,40	1,19			
	18-19	30	3,47	2,06			
CN.2 Olumlu Narsistik detaylar- kendilik tasarımının ve\veya nesne tasarımının idealleştirilmesi	14-15	30	3,47	0,90	3,22	0,045	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	3,87	1,43			
	18-19	30	4,60	2,53			
CN.3 Tablolaştırma- Başlık olarak duygulanım verme- Duygulanımları anlatan beden duruşları	14-15	30	0,53	0,73	4,55	0,013	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	0,97	1,16			
	18-19	30	1,40	1,35			
CN.4 Sınırlar, çevreler ve duyumsal nitelikleri üzerine ısrar etme	14-15	30	3,77	1,10	40,15	0,000	18-19 yaş < 14-15 yaş
	16-17	30	3,93	1,44			18-19 yaş < 16-17 yaş
	18-19	30	0,80	1,92			
CN.5 Ayna ilişkisi							
	14-15	30	1,57	1,10	17,76	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	1,87	1,07			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	4,10	2,71			
CL Sınırların Değişkenliği							
CL.1 Sınırların geçirgenliği (anlatılan hikâyenin öznesi arasında; ve iç ve dış sınırlar arasında)	14-15	30	3,13	1,46	4,27	0,017	18-19 yaş < 14-15 yaş
	16-17	30	2,63	1,47			
	18-19	30	1,93	1,83			
CL.2 Algıdan ve\veya duygudan destek almak	14-15	30	8,67	1,37	5,17	0,008	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	8,03	2,01			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	10,87	5,71			
CL.3 İşlevsellik biçimleri ile ilgili çeşitlilik (iç/dış, algısal/sembolik, soyut/somut)	14-15	30	0,00	0,00	1,65	0,198	-
	16-17	30	0,37	1,16			
	18-19	30	0,13	0,73			
CL.4 Yarılma	14-15	30	0,00	0,00	0,50	0,608	-
	16-17	30	0,13	0,73			
	18-19	30	0,13	0,73			
CM Anti-depresif Davranışlar							
CM.1 Nesnenin dayanma kapasitesi üzerine yapılan vurgu; Klinisyene başvurma	14-15	30	2,03	1,88	8,23	0,001	18-19 yaş < 14-15 yaş
	16-17	30	1,67	1,95			18-19 yaş < 16-17 yaş
	18-19	30	0,40	0,81			
CM.2 Özdeşimlerin çok değişken olması	14-15	30	0,00	0,00	1,00	0,372	-
	16-17	30	0,00	0,00			
	18-19	30	0,03	0,18			
CM.3 Kaçınma, alay, mizah, göz kırpması							
	14-15	30	0,07	0,25	1,48	0,233	-
	16-17	30	0,00	0,00			
	18-19	30	0,10	0,31			

Tablo 7.

Çatışma Boyutuna Göre Erkeklerde Yaş Grupları Farklılaşma Tablosu

ERKEKLER							
Boyutlar ve Alt Boyutlar	Yaş	N	Ort	S	F	Sig.	Anlamlı derecede yüksek puan alan grup
CF Dışsal Gerçekliğe Fazla Yatırım							
CF.1 Günlük hayata, gerçeğe, yapmaya getirilen vurgu. Dışsal gerçeklikle kaplanan göndermeler	14-15	30	2,10	0,55	0,66	0,519	-
	16-17	30	2,30	1,09			
	18-19	30	2,03	1,07			
CF.2 Dış normlara gönderme yapan koşulların duygulanımları	14-15	30	0,03	0,18	88,61	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	0,00	0,00			18-19 age > 16-17 age
	18-19	30	1,07	0,58			
CI Ketlenme							
CI.1 Kısıtlamaya olan eğilim (uzun bekleme süresi ve\veya hikayeler arası sessiz kalma, soru sorma ihtiyacı, ret eğilimi, reddetme)	14-15	30	6,00	2,13	11,38	0,000	18-19 yaş < 14-15 yaş
	16-17	30	6,70	1,51			18-19 yaş < 16-17 yaş
	18-19	30	4,33	2,20			
CI.2 Belirtilmemiş çatışma nedenleri; sıradanlaştırma, bilinmeyen kişiler	14-15	30	5,57	2,43	5,83	0,004	18-19 yaş < 16-17 yaş
	16-17	30	6,73	3,08			
	18-19	30	4,50	1,96			
CN Narsistik Yatırımlar							
CN.1 Öznel duygulara yapılan vurgu-Kişisel göndermeler	14-15	30	0,63	1,22	0,68	0,511	-
	16-17	30	0,47	0,94			
	18-19	30	0,80	1,16			
CN.2 Olumsuz Narsistik detaylar- kendilik tasarımının ve\veya nesne tasarımının idealleştirilmesi	14-15	30	4,27	2,48	1,40	0,253	-
	16-17	30	4,43	1,59			
	18-19	30	3,53	2,47			
CN.2 Olumlu Narsistik detaylar- kendilik tasarımının ve\veya nesne tasarımının idealleştirilmesi	14-15	30	2,23	2,05	8,19	0,001	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	2,07	1,68			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	4,10	2,64			
CN.3 Tablolaştırma- Başlık olarak duygulanım verme- Duygulanımları anlatan beden duruşları	14-15	30	2,13	1,50	0,52	0,595	-
	16-17	30	1,77	1,46			
	18-19	30	1,77	1,83			
CN.4 Sınırlar, çevreler ve duyumsal nitelikleri üzerine ısrar etme	14-15	30	4,23	1,55	41,80	0,000	18-19 yaş < 14-15 yaş
	16-17	30	5,00	1,76			18-19 yaş < 16-17 yaş
	18-19	30	1,20	1,79			
CN.5 Ayna ilişkisi	14-15	30	4,43	2,11	1,20	0,306	-
	16-17	30	4,60	1,91			
	18-19	30	3,73	2,79			
CL Sınırların Değişkenliği							
CL.1 1 Sınırların geçirgenliği (anlatanla hikâyenin öznesi arasında ve iç ve dış sınırlar arasında)	14-15	30	1,67	1,18	0,01	0,994	-
	16-17	30	1,70	0,65			
	18-19	30	1,70	1,92			
CL.2 Algıdan ve\veya duygudan destek almak	14-15	30	6,87	0,73	8,70	0,000	18-19 yaş > 14-15 yaş
	16-17	30	6,40	1,50			18-19 yaş > 16-17 yaş
	18-19	30	9,90	5,88			
CL.3 İşlevsellik biçimleri ile ilgili çeşitlilik (iç/dış, algısal/sembolik, soyut/somut)	14-15	30	0,00	0,00	1,66	0,195	-
	16-17	30	0,20	0,48			
	18-19	30	0,13	0,57			
CL.4 Yarılma	14-15	30	0,03	0,19	0,60	0,551	-
	16-17	30	0,07	0,37			
	18-19	30	0,00	0,00			
CM Anti-depresif Davranışlar							
CM.1 Nesnenin dayanma kapasitesi üzerine yapılan vurgu; Klinisyene başvurma	14-15	30	2,20	2,36	7,27	0,001	18-19 yaş < 14-15 yaş
	16-17	30	2,27	2,42			18-19 yaş < 16-17 yaş
	18-19	30	0,50	1,01			
CM.2 Özdeşimlerin çok değişken olması	14-15	30	0,00	0,00	.	.	-
	16-17	30	0,00	0,00			
	18-19	30	0,00	0,00			
CM.3 Kaçınma, alay, mizah, göz kırpması	14-15	30	0,03	0,18	0,52	0,594	-
	16-17	30	0,10	0,31			
	18-19	30	0,07	0,25			

Yaş arttıkça, 18-19 yaş kadınlarda sınırların geçirgenliği azalmaktadır. İç ve dış sınırlar sabitlenir, iç ve dış ayrımı daha iyi yapılabilir hale gelmektedir. Buna ek olarak, 18-19 yaşlarında kadın ve erkeklerde, ötekine daha az ihtiyaçları olduğu görülmektedir. Fakat aynı zamanda algıdan ve duyumdan destek almada, her iki cinsiyette 18-19 yaş grubunda arttığı görülmektedir (Bkz. Tablo 6 – Tablo 7). Buna örnek bazı yanıt örnekleri şöyledir:

Yaş 19, erkek, 2.kart, “sıcak havada giysilerini çıkartmış bir adam, kocasına hayranlıkla bakan bir kadın, bu kızın buradaki amacı ne acaba, bu kızı anlayamadım, eğer elinde kitaplar varsa o zaman tahminimce okula gidiyordur mutlaka ...”

Yaş 18, kadın,1.kart, “bunun keman çalmayı öğrenmekle başı dertte, zorlanıyor,18. Yüzyılda geçiyor, saç kesimi biraz eski görünüyor ...”

Tartışma

Bu çalışmanın amacı yaş, cinsiyet ve sosyo-ekonomik statünün bir ergen örnekleminde savunma düzeneklerinin kullanımı ve bu savunmaların ruhsal gelişim süreci üzerine etkilerini incelemek ve bunların Tematik Algı Testi’nden elde edilen hikayeler aracılığıyla yorumlanabilmesine olanak sağlamaktır. Tematik Algı Testi, psikanalitik kurama göre yorumlandığında oldukça zengin bir gizil anlatım biçimini ve bilinçdışı süreçleri ortaya koymaktadır. Ergenliğin yaş dönemlerine bağlı olarak incelenmesi de hem ruhsal olgunlaşmayı takip edebilmek hem de ergenlikteki farklı gelişimsel düzeyleri anlamak açısından faydalı olacaktır. Peter Blos’un 1960’larda geliştirdiği ve günümüze kadar geçerliliğini koruyan en yapılanmış ergen ruhsal gelişimi kuramı da günümüz ergenliğini anlamakta halen geçerli bir yaklaşım olarak kabul görmektedir. Ancak değişen zamanla beraber değişen ergenlik süreci ve ergenleri bugün yeniden değerlendirmek ve Tematik Algı Testi üzerinden yorumlamak da faydalı olacaktır. Bu amaçla TAT kartlarındaki hikayeleştirmeler hem görünür içerikleri hem de gizil içerikleri üzerinden ele alınmıştır ve içerik niteliksel bir değerlendirmeyle anlaşılmaya çalışılmıştır.

Bu analizler testin kodlamasında kullanılan eksenler üzerinden (A, B, C ve E eksenleri) ve hikayeler oluşturulurken başvuru olan savunma düzenekleri üzerinden yapılmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda hikayelerdeki narsisistik içerikler (olumlu veya olumsuz), Ödipal çatışmanın ele alınışı ve nesne ilişkileri bağlamında içerikler yaş grupları, sosyoekonomik düzey ve cinsiyet farklılığı temelinde değerlendirilmiştir.

Kartların niteliksel analizine bakıldığında, kadınlarda en belirgin olumlu ve olumsuz narsisistik içeriklerin 13B kartında verildiği gözlenmektedir. Bu kart tek başına olma kapasitesine yönelik hikayeleştirmelere olanak tanıdığından, bu yaş aralığında narsisistik bir

dayanak ihtiyacının özellikle yalnızlık duygusu ve tek başına olma gibi durumlarla baş edebilmekte, destekleyici bir unsura dönüştüğünden söz etmek olasıdır. Aynı zamanda sadece kadınlara verilen 6GF ve 9GF kartları da narsisistik bir söylemi açığa çıkartmaktadır. Bu kartlardaki babasal imgeye mesafe koyma çabasının ve kendi cinsiyelle rekabet duygulanımının etkisi, narsisistik ihtiyacı arttırır niteliktedir. Daha önce de sözünü ettiğimiz ergenlikte canlanan Ödipal çatışma ve arzu nedeniyle kadın ergenlerde babasal imgeye yönelik daha güçlü bir mesafe koyma ve ensest yasağına uyum sağlama arzusu gözlenmiştir. Bu nedenle narsisistik detaylara ağırlık verilmeye çalışılarak, babasal imgeye yönelik arzu bastırmaya uğratılmaktadır. Aynı cinsiyete yönelik rekabet arzusu da daima anne-kız ilişkisindeki, yaşamın başlarındaki Ödipal arzuyla bağlantılı bir rekabetin varlığının, ergenlik sürecinde de gençleri etkileyen yanını gündeme getirmektedir. Bu kartlarda 18-19 yaş grubu kadınlar diğer yaş gruplarındaki kadınlara göre daha zengin bir söylem ve anlatım biçimi de sergilemektedir. Bu durum ruhsal olgunlaşma arttıkça, hikayeletirmede de daha az zorluk yaşanmasını ve daha rahat bir anlatımın açığa çıkmasını sağlar görünmektedir. Ergenliğin olgunlaşma sürecinin geç ergenlik döneminde yani 18-19 yaş döneminde etkisi olduğu görülmekte ve bunun sonucunda öznelleşme gelişmektedir. Ayrıca kişiliğin sınırları ve hem iç hem de dış gerçeklik, öncekine göre daha tamamlanmış görünmektedir bu da hikayelerdeki daha yapılanmış anlatımla ortaya konmaktadır. Erkeklerde ise 13 B ve 13MF de söylem biçimi diğer kartlara göre belirgin biçimde farklılaşmaktadır. Bir erkek çocuğun belirginleştiği bu kartlarda, erkekler kişisel hikâye ve duygulanımları daha kolaylıkla vermeye eğilimli görünmektedirler. 18-19 yaş grubu erkeklerde ise 8BM kartına verilen yanıtlarda kişisel hikâyenin çok gündeme geldiği ve babaya yönelik hikayeletirmelerin arttığı görülmektedir. Bu durum kartın gizil içeriğiyle de uyumlu görünmektedir ve babaya yönelik saldırgan dürtüyle beraber şefkat içeren anlatımlarla da açığa çıkmaktadır. Kişisel hikâyenin gündeme gelmesi aynı zamanda sınırların kaybı ve narsisistik bir kırılmalılığı da ortaya koyar niteliktedir. Bu kırılmalılık ve sınırlardaki geçirgenlik patolojik boyutta yaşanmasa da bu yaş grubu genç erkeklerde kimliğe ve babasal olana yönelik özdeşim boyutunda bir hassasiyete yönelik değerlendirilebilir ve bu yaş grubuyla klinik çalışmada da bu hassasiyet önemli bir işaret olarak kabul edilebilir.

Sosyo-ekonomik düzey ise ergenlerin savunma düzenekleri kullanımında belirleyici bir unsur değildir. TAT'de, A, B, C ve E boyutlarının hiçbirinde sosyo-ekonomik gruplar arasında istatistiki açıdan anlamlı derecede bir fark tespit edilmemiştir. Bu durum testin sosyoekonomik düzeyler arası bir farklılaşmayı açığa çıkartmadığını düşündürebileceği gibi, bilinçdışı üzerinden düşünüldüğünde de böyle bir ayrımın gözlenmediği kabul edilmektedir. TAT boyutlarından alınmış olan savunma puanlarının yaş değişkeni ile ilişkilerini inceleyen Pearson korelasyon analizi bulgularına göre ise yaşın artması savunmaların kullanımındaki

farklılaşmada belirleyici bir unsurdur. Yaşın artmasıyla birlikte hem kadınlarda hem de erkeklerde, TAT'de, Boyut A-Katılık, Boyut B-Labilite (Değişken duygulanım), Boyut C-Çatışmadan Kaçınma ve Boyut E-Birincil Süreçleri boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı derecede savunma puanı artışı veya düşüşü tespit edilmiştir. TAT'de bir boyutta yaş arttıkça kimi zaman kadınlarda kimi zaman da erkeklerde savunma puanında istatistiksel açıdan anlamlı derecede artış veya düşüş olduğu görülmüştür. Bu durum ruhsal olgunlaşmanın ergenliğin farklı yaşlarında değişik biçimlerde görünür olduğunu ve buna bağlı olarak da savunma düzeneklerinin kullanımlarının da yaşa göre farklılaştığını göstermektedir. Elbette reaksiyon formasyon daha küçük yaşlarda sıklıkla kullanılan bir savunma düzeneği olabilirken, entellektüalizasyon ergenliğin daha yaygın bir savunması olarak asıl ergenlik döneminde daha sık kullanılabilir (Freud, 1937, İlk basım).

Tüm bu bulgular çerçevesinde TAT uygulamasından elde edilen savunma puanlarına ilişkin olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır: TAT uygulamasından elde edilen savunma puanları yaşın artmasıyla birlikte değişmekte; 18-19 yaş grubu kendine özgü bir yaş grubu olarak ortaya çıkmaktadır. TAT'den elde edilen savunma puanları cinsiyete göre farklılık gösterebilmektedir ancak sosyo-ekonomik statünün ergenlerin kullandıkları savunma tercihleri üzerinde bir etkisi yoktur. Cinsiyetlerarası bu farklılaşma ancak bilinçdışıdaki kadın erkek imgelerinin ve Ödipal çatışmanın çözümlenişinin yarattığı bir farklılaşma olarak değerlendirilebilecektir. Annesel ve babasal olana yönelik özdeşimlerdeki farklılık veya çatışmalar kullanılan savunma düzeneklerinin de türünü ve sıklığını etkiler görünmektedir.

Genel olarak sonuçlar değerlendirildiğinde en belirgin değişimin 18-19 yaş grubunda ortaya çıktığı gözlenmektedir. Diğer yaş gruplarına göre çok daha belirgin bir değişim gözlenen bu grupta, ergenlik döneminin sonuna doğru ruhsal yapının belirginleşmesinin etkileri gözlenmektedir. Bu gruptaki hem kadınlar hem de erkekler diğer yaş gruplarına göre daha fazla olumlu narsisistik yatırım yapmaya çalışmaktadırlar. Özdeşimler ise daha sabit hale gelmekte ve kimlik yapılanması belirlemeye başlamaktadır. Aynı zamanda yine 18-19 yaş grubunda söylemde kesinlik artarken, ahlaka ve sosyal normlara göndermeler de daha fazla kullanılmaya başlanmakta ve üstbenlik yapılanması kalıcı özellikler göstermeye başlamaktadır. Rasyonel düşünce de bu yaş grubunda diğer gruplara oranla belirgin biçimde fazlalaşmaktadır ve olgunlaşma sürecinin etkileri görünmektedir.

Kadınlarda dramatisasyon, yaş arttıkça artmakta, erkeklerde ise yalıtma belirginleşmektedir. 18-19 yaş grubu sınırların da daha netleştiği bir döneme işaret etmektedir ve diğer yaş gruplarında olmayan bir sınır ihtiyacı kendisini göstermektedir. Bütün bu bulgular ışığında geç ergenlik döneminin, ruhsal olgunlaşmanın nihai basamaklarından birine işaret

ettiği ve yetişkinliğe geçişte kişinin organizasyon kapasitesinin arttığına işaret ettiğini TAT bulguları da ortaya koyar niteliktedir.

Bu nedenle ergenlik döneminin, kendi içinde farklı yaş gruplarıyla değerlendirilmesinin de önemi bir kez daha vurgulanmaktadır. Buna bağlı olarak asıl önemli belirleyicinin ise ergenliğin evreleri olarak ortaya çıktığı ve yaş dönümünün, ergenlikte kendine özgü gelişimsel basamaklar oluşturduğu ve bütün bir ergenlik sürecinden değil, belirli yaş aralıklarına göre farklı çatışma ve sorunsalların önemi üzerinde durulması gerektiği bu çalışmadan da anlaşılmaktadır. Bu çalışmada eksik kaldığını düşündüğümüz nokta erinlik (püberte) yani 11-13 yaş aralığının dahil edilmemiş olmasıdır. Erinlik başlangıcının da ergenliğin ilerleyişindeki rolü düşünüldüğünde burada yaşanan zorlukların da anlaşılabilmesi ve ergen ruhsallığının daha bütüncül bir tabloda ele alınabilmesi bu dönemin tam anlamıyla anlaşılmasını sağlayabilecektir. Bu yaş grubuna TAT uygulanabilmesiyle ilgili teknik zorluklar bunu engellemiş olsa da takip eden yıllarda böyle bir çalışma da yürütülmesi planlanmaktadır.

Sonraki çalışmalarda herhangi bir klinik tablonun bulunmadığı ergenlerin yanı sıra klinik gruplar arasında da karşılaştırma yapmak, bazı psikopatolojileri ve ergenliğe özgü hassasiyetleri anlamakta yardımcı olabilecektir. Aynı zamanda ergenlik ve yetişkinliğe geçiş arasında da bir bağlantı elde edebilmek için yine benzer popülasyonlarla klinik olmayan gruplarda yetişkinliğe geçiş dönemi veya genç erişkinlik olarak tanımlanabilecek 20-25 yaş arası değişimler varsa bunları incelemek de önemli görünmektedir. Yetişkin olamama sorunsalı bu bağlamda günümüz dünyasının bir sorunu olarak kabul edilmekte olduğundan buradaki dinamikleri çalışmak da “normal kliniğini” anlamak açısından faydalı olacaktır.

Kaynakça

- Blos, P. (1962). *On adolescence, a psychoanalytic interpretation*, New York, The Free Press.
- Bronstein, C. (2010). "Two modalities of manic defences: Their Function in Adolescence Breakdown", *International Journal of Psychoanalysis*, 91, 583-600.
- Freud, A. (1968). *The ego and the mechanisms of defense*, London: Hogarth Press and Institute of Psycho-Analysis (1937, İlk basım).
- İkiz, T. (2016), Tematik Algı Testi (TAT) psikanalitik yönelimli el kitabı (2. Basım). Bağlam Yayıncılık.
- Jeammet, P. (2012). *Ergenlik: anne-babalar ve uzmanlar için nirengi noktaları*, Çev. J.İşıl Ertüzün, 1. Baskı, Bağlam Yayıncılık.
- Lacan, J. (2012). *O Seminário, livro 19: ... ou pior*. Rio de Janeiro, RJ: Jorge Zahar . (Seminário proferido em 1971-72).
- Laufer, M., ve Laufer, M. E. (1984). *Adolescence and developmental breakdown: A psychoanalytic view*. Yale University Press.
- Mitchell, S.A. (1993). *Hope and dread in psychoanalysis*, Basic Books.
- Parman, T. (1988). Ergen ve psikanaliz, *Klinik Psikiyatri*, 2(73)-82.
- Parman, T. (2012). *Ergenlik ya da merhaba hüznün* (4. Basım), Bağlam Yayıncılık
- Winnicott, D. W. (1971). The use of an object and relating through identifications. *In Playing and Reality*, 86-94. London: Tavistock Publications.
- Winnicott, D. W. 1953. "Transitional objects and transitional phenomena", *International Journal of Psycho-Analysis*, 34, 89-97.
- Zupančič, A. (2016). "Sexo, ontologia e subjetividade". Lavra Palavra. Recuperada de Entrevista a Randall Terada publicada no site: <https://lavrpalavra.com/2016/03/01/sexo-ontologia-e-subjetividade/>

A research with Thematic Apperception Test about The Defence Mechanisms and the Adolescent Psychic Development between the ages of 14-19

Summary

According to the Psychoanalytic Theory, adolescence can be considered as the integration process of the pubertal changes. The pubertal changes bring about the adolescence, but the psychic growth and development comes later affecting the individual during this critical period in life. Adolescence is also a vulnerable period, because of the sudden growth it involves. Besides, most of the psychopathologies which may develop during this period may affect the whole life after this critical time.

The purpose of the current research was to depict the effects of gender, age and socio-economic status in use of defense mechanisms and psychic development in an adolescent population residing in Istanbul through applying Thematic Apperception Test (TAT). Another goal was to have a more compact understanding across age groups, gender and also between the socioeconomic groups. The main hypothesis of this study was that there would be differences in inhibition, narcissistic defenses and expression of conflict across the ages during adolescence.

One hundred and eighty adolescents between the ages of 14 and 19 were randomly selected among schools in İstanbul, and the participants were equally chosen among girls and boys corresponding to 90 people for each gender. Obtained sample was further divided equally as low, middle, and higher socioeconomic status within the groups. The TAT was applied to the participants and the tests were coded according to the French Psychoanalytical School of Rorschach. After the coding procedure, the results were analyzed in order to measure the differences between the age and socioeconomic groups along with the gender differences through applying Anova T-test and Pearson Correlation analysis.

The late adolescence period seems to have remarkable differences when compared with the other age groups. In the age group of 18-19, girls and boys showed more positive narcissistic defenses. The identification became more fixed, and a stable identity had been obtained. Logical thinking seems to develop resulting in a more mature understanding. Intellectualization also increased in both sexes during this period. The dramatization also increased among girls whereas the boys were using isolation more at this age period. The 18-19 age group indicates a period that the boundaries become definite. As a result, it is of utmost importance evaluating adolescence period across different age groups. During the adolescence period, the age differences seem to be a significant denominator of the psychic changes and development. Consequently, studies not including different age periods during this remarkable

time may be insufficient to capture the changes which are encountered during this transitional period.